

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Történelem és Filozófia
1.3 Intézet	Magyar Filozófiai Intézet
1.4 Szakterület	Filozófia
1.5 Képzési szint	Alapszint
1.6 Szak / Képesítés	Filozófia

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	Történelemfilozófia és -elmélet						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	Dr. Demeter M. Attila egyetemi docens						
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	Dr. Demeter M. Attila egyetemi docens						
2.4 Tanulmányi év	2	2.5 Félév	3	2.6. Értékelés módja	Kol.	2.7 Tantárgy típusa	Szaktárgy

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1 Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	2
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	56	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	28
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					14
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					28
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					14
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					8
Vizsgák					6
Más tevékenységek:					
3.7 Egyéni munka össz-óraszama	70 konv.				
3.8 A félév össz-óraszama	56 fiz./126 konv.				
3.9 Kreditszám	5				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	•
4.2 Kompetenciabeli	•

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> • Kötelező részvétel az előadások 70%-án, azaz a szemeszter alatt megtartott 14 előadásból 9 előadáson a részvétel kötelező.
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> • Az egyetemi szabályzat értelmében a szemináriumokon a részvétel kötelező. • 2 kötelező szemináriumi dolgozat (vagy strukturált szakmai beszámoló) bemutatása. Bekapcsolódás a megbeszélésekbe.

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • C2: Eszmék megfogalmazása és rendszerezése, általános és ágazati filozófiai problémákban való tájékozódás • C4: Cselekedetek, tapasztalatok és az emberi létezés elveinek, okainak és jelentéseinek (értelmeinek) azonosítása • C6: Emberek közötti és interkulturális közvetítés emberi és kultúraközi problémák azonosítása, elemzése és megoldása révén
Transzverzális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • CT1 Közepes nehézségű problémahelyzetek realista, illetve mind elméleti, mind gyakorlati érveléssel való kezelése, hatékony megoldásuk érdekében • CT2 A hatékony multidiszciplináris csoportmunka technikáinak a különböző hierarchikus szinteken való alkalmazása • CT3 A szakképzésnek a munkaerőpiacba való beilleszkedés, illetve annak elvárásaihoz való alkalmazkodás által indokolt szükségletének az objektív értékelése

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • Filozófiai elméletek eszméinek és érveinek összehasonlító elemzése, ezek jelentőségének és határainak azonosítása • A társadalmi, politikai, gazdasági valóság/folyamatok elemzése, az őket igazoló előfeltevések és elvek vizsgálata és tisztázása révén • Politikai, vallási, tudományos és művészeti alapfogalmak, elképzelések kritikai és konstruktív vizsgálata • Információk összegzése azzal a céllal, hogy az emberi állapotokkal/viszonyokkal kapcsolatos általános szabályszerűségeket és konklúziókat fogalmazzunk meg (induktív és abduktív gondolkodás) • Az emberi létezésre vonatkozó hipotézisek megalkotásának és alkalmazásának módozatairól való kritikai és konstruktív reflexió • Más emberek, kultúrák értékeinek, véleményeinek, szükségleteinek, érzelmeinek azonosítása, megértése és tisztelete
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<ul style="list-style-type: none"> • A tantárgy fő célja olyan képességek és készségek fejlesztése, amelyek révén a diákok el tudják különíteni a különféle történelmi narratívákat • A tantárgy egyszersmind arra is képessé kívánja tenni a hallgatókat, hogy fel tudjanak építeni egy történelmi valóságot, hogy ki tudjanak alakítani egy saját történelmi narratívát (kis történelem a nagy történelemben) • Ugyanakkor a tantárgy bevezetés is kíván lenni a nagy 19. és 20. századi történelemfilozófiákba, ezek összehasonlító elemzését adja • Legvégül a tantárgy a történetírás módszertani kérdéseire is folyamatosan reflektálni kíván (mi a történelmi tény, mi a forráskritika s.í.t.), s ezáltal a diákokat fel kívánja készíteni a különféle történelmi diskurzusok kritikai elemzésére

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Történetírás a történelemfilozófia előtt: az antikvitástól a középkorig	Előadás, összefoglalás vezérszavakban, szintézis	
2. A történelem modern eszméjének megszületése a francia forradalom idején:	Előadás, összefoglalás vezérszavakban, szintézis	

Condorcet és a haladás modern eszménye		
3. Van-e a történelemnek filozófiája? Herder és Kant vitája	Előadás, összefoglalás vezérszavakban, szintézis	
4. Az ész a történelemben, avagy a történelmi haladás valószínű iránya: Kant és Hegel	Előadás, összefoglalás vezérszavakban, szintézis	
5. A történelem végének tézise: Hegel (Kojève, Fukuyama)	Előadás, összefoglalás vezérszavakban, szintézis	
6. A hegeli történelemfilozófia marxi „talpra állítása”	Előadás, összefoglalás vezérszavakban, szintézis	
7. A történelemfilozófiai szkepszis feléledése: Burckhardt és Nietzsche	Előadás, összefoglalás vezérszavakban, szintézis	
8. Klasszikus válság-elméletek: Spengler és Toynbee	Előadás, összefoglalás vezérszavakban, szintézis	
9. A történelem mint önmagunk megváltásának eszköze: Walter Benjamin	Előadás, összefoglalás vezérszavakban, szintézis	
10. Mi a történelem? Marc Bloch, Robin G. Collingwood	Előadás, összefoglalás vezérszavakban, szintézis	
11. A történész mestersége: Michael Oakeshott, Hannah Arendt	Előadás, összefoglalás vezérszavakban, szintézis	
12. Mi a történelmi tény? Marc Bloch, Robin G. Collingwood	Előadás, összefoglalás vezérszavakban, szintézis	
13. Szabadság és történelmi determinizmus: Isaiah Berlin, Ernest Nagel, Reinhart Koselleck, Fernand Braudel	Előadás, összefoglalás vezérszavakban, szintézis	
14. A történelem megértése: Paul Ricoeur, Raymond Aron	Előadás, összefoglalás vezérszavakban, szintézis	

Könyvészet

Antoine Nicolas de Condorcet: Az emberi szellem fejlődésének vázlatos története, Bevezetés, A kilencedik és a tizedik korszak, in: Antoine Nicolas de Condorcet: Az emberi szellem fejlődésének vázlatos története, Gondolat Kiadó, Budapest, 1986, 59-69, 188-270.

Immanuel Kant: Az emberiség egyetemes történetének eszméje világpolgári szemszögből, in: Immanuel Kant: A vallás a puszta ész határain belül és más írások, Gondolat Kiadó, Budapest, 1980, 58-76.

Johann Gottfried Herder: Eszmék az emberiség történetének filozófiájáról, Tizenötödik könyv, in: Johann Gottfried Herder: Eszmék az emberiség történetének filozófiájáról, Gondolat Kiadó, Budapest, 1978, 403-454.

Georg Wilhelm Friedrich Hegel: A történelem eszméje és ennek megvalósítása, in: Georg Wilhelm Friedrich Hegel: Előadások a világtörténet filozófiájáról, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1966, 33-111.

Karl Marx – Friedrich Engels: A Kommunista Párt kiáltványa, in: Marx – Engels: Válogatott művek I., Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1963, 1-46.

Jacob Burckhardt: Világtörténelmi elmélkedések, Bevezetés, in: Jacob Burckhardt: Világtörténelmi elmélkedések, Atlantisz Kiadó, Budapest, 2001, 11-50.

Oswald Spengler: A nyugat alkonya, Bevezetés, in: Oswald Spengler: A nyugat alkonya I., Európa Kiadó, Budapest, 1994, 19-100.

Arnold J. Toynbee: Tanulmány a történelemről (A civilizációk keletkezésének természete, A civilizációk növekedésének természete, A civilizációk megroppanásának problémája, A civilizációk megroppanásának természete), in: Arnold J. Toynbee: Válogatott tanulmányok, Gondolat Kiadó, Budapest, 1971, 13-217 (15-35, 74-87, 120-124, 125-126).

Walter Benjamin: A történelem fogalmáról, in: Gyurgyák János – Kisantal Tamás (szerk.):

Történelemelmélet I., Osiris Kiadó, Budapest, 2006, 664-671.

Marc Bloch: A történész mestersége, Bevezetés, Első fejezet: Történelem, ember, idő, in: Marc Bloch: A történész mestersége, Osiris Kiadó, Budapest, 1996, 11-40.

Robin G. Collingwood: A történelem eszméje, V. rész, Epilógus, 1.§ Az emberi természet és az emberi

<p>történelem, in: Robin G. Collingwood: A történelem eszméje, Gondolat Kiadó, Budapest, 1987, 264-293. Marc Bloch: A történész mestersége, Második és Harmadik fejezet: A történeti megfigyelés és A forráskritika, in: Marc Bloch: A történész mestersége, Osiris Kiadó, Budapest, 1996, 41-97. Robin G. Collingwood: A történelem eszméje, V. rész, Epilógus, 4., 5., 6., 7. §, A történetírás mint a múltbeli tapasztalat újraélése, A történetírás tárgya, Történelem és szabadság, A haladás mint a történeti gondolkodás terméke, in: Robin G. Collingwood: A történelem eszméje, Gondolat Kiadó, Budapest, 1987, 347-402. Hannah Arendt: A történelem fogalma, in: Hannah Arendt: Múlt és jövő között, Osiris Kiadó, Budapest, 1995, 49-99. Michael Oakeshott: A történészi tevékenység, in: Michael Oakeshott: Politikai racionalizmus, Új mandátum Kiadó, Budapest, 2001, 235-259. Paul Ricoeur: A történelem írása és a múlt megjelenítése, in: Takács Ádám (szerk.): A történelem anyaga. Francia történelemfilozófia a XX. században, L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2004, 187-205. Raymond Aron: A történeti érthetőség három módja, in: Takács Ádám (szerk.): A történelem anyaga. Francia történelemfilozófia a XX. században, L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2004, 119-135. Isaiah Berlin: Történelmi szükségszerűség, in: Isaiah Berlin: Négy esszé a szabadságról, Európa Kiadó, Budapest, 1990, 181-333. Ernest Nagel: A történelmi determinizmus, in: Gyurgyák János – Kisantal Tamás (szerk.): Történelemelmélet II., Osiris Kiadó, Budapest, 2006, 649-672. Reinhart Koselleck: Ábrázolás, esemény és struktúra, in: Reinhart Koselleck: Elmúlt jövők, Atlantisz Kiadó, Budapest, 2003, 163-178. Fernand Braudel: A történelem és a társadalomtudományok. A hosszú időtartam, in: Gyurgyák János – Kisantal Tamás (szerk.): Történelemelmélet II., Osiris Kiadó, Budapest, 2006, 1157-1182. Karl Raimund Popper: A történetírás és a történelem értelme, in: Karl Raimund Popper: Megismerés, történelem, politika, AduPrint Kiadó és Nyomda, Budapest, 1997, 133-156.</p>		
8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. A történelem felfogása az antik szerzőknél: Hérodotosz, Thuküdidész, Xenophón, Polübiosz, Philón	Szövegértelmezés, szemelvények	
2. Szent Ágoston történelemteológiája	Szövegértelmezés, szemelvények	
3. Giambattista Vico a történelemteológia és történelemfilozófia között. A Gondviselés eszméje	Szövegértelmezés, szemelvények	
4. Voltaire és a történelemfilozófia megalapozása	Szövegértelmezés, szemelvények	
5. Herder és az európai kulturális/nemzeti történelmi perspektíva	Szövegértelmezés, szemelvények	
6. Kant és az egyetemes történelem eszméje	Szövegértelmezés, szemelvények	
7. Az „ész csele” a történelemben: Hegel	Szövegértelmezés, szemelvények	
8. Nietzsche a háromféle történetírásról	Szövegértelmezés, szemelvények	
9. Walter Benjamin és „a történelem anyaga”	Szövegértelmezés, szemelvények	
10. A történelem vége: Alexandre Kojève	Szövegértelmezés, szemelvények	
11. A történelmi tény kérdése: Robin G. Collingwood	Szövegértelmezés, szemelvények	
12. A történész mestersége: Marc Bloch	Szövegértelmezés, szemelvények	
13. Szabadság és determinizmus a történelemben: Isaiah Berlin	Szövegértelmezés, szemelvények	
14. A történelem megértése: Paul Ricoeur	Szövegértelmezés, szemelvények	
<p>Könyvészet Hérodotosz: A görög-perzsa háború, Osiris Kiadó, Budapest, 1998. Thuküdidész: A peloponnészoszi háború, Európa Könyvkiadó, Budapest, 1985. Xenophón: Hellénika, in: Xenophón történeti munkái, Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 9-247.</p>		

Polübiosz történeti könyvei, Attraktor, Máriabesenyő – Gödöllő, 2002.
 Josephus Flavius: A zsidó háború, Gondolat Kiadó, Budapest, 1964.
 Augustinus: Isten városáról, Kairosz Kiadó, Budapest, 2005.
 Giambatista Vico: Az új tudomány, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1979.
 Gottfried Herder: Eszmék az emberiség történetének filozófiájáról, Gondolat Kiadó, Budapest, 1978.
 Georg Wilhelm Friedrich Hegel: Előadások a világtörténet filozófiájáról, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1966.
 Marc Bloch: A történész mestersége, Osiris Kiadó, Budapest, 1996.
 Robin G. Collingwood: A történelem eszméje, Gondolat Kiadó, Budapest, 1987.

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- A társ- és rokon szakmák (főként a politológia, történelem) képviselőivel folytatott előzetes egyeztető és módszertani diszkussziók
- Részvétel a szakmai vitákban és szakmai fórumokon

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Az előadáson átadott ismeretanyag elsajátítása, ennek megfelelő alkalmazása és használata	Az ellenőrzés folyamatosan történik a félév során a vitákba való bekapcsolódás révén, valamint a félévi záróvizsgán	20%
	A politikai gondolkodás fogalomkészletének, szempontrendszerének kellő elsajátítása és alkalmazása	Félév végi, szóbeli záróvizsga	50%
10.5 Szeminárium / Labor	A szövegek értelmezésben való aktív részvétel	Szöveg bemutatása, szövegek értelmezésében való aktív részvétel	20%
	Vitákban való aktív részvétel	Az ellenőrzés folyamatosan történik végig a félév során, a vitákban való állandó, aktív részvétel révén	10%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
<ul style="list-style-type: none"> • Az előadásokon 70%-os, a szemináriumokon 100%-os részvétel • Minimum egy szemináriumi szöveg bemutatása a félév folyamán • A vitákban, szövegek megbeszélésében való állandó, aktív részvétel 			

Kitöltés dátuma

2018. március 02.

Előadás felelőse

Demeter Márton Attila

Demeter Attila

Szeminárium felelőse

Demeter Márton Attila

Demeter Attila

Az intézeti jóváhagyás dátuma

2018. március 30.

Intézetigazgató

Demeter Márton Attila

Demeter Attila